

FSD3079

**Muistoja ja mielikuvia radioaktiivisuuden
ilmiöistä 2015**

Aineisto-opas

TIETOARKISTO

Tämän aineisto-oppaan viittaustiedot:

Muistoja ja mielikuvia radioaktiivisuuden ilmiöistä 2015 [aineisto-opas]. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [tuottaja ja jakaja], 2018.

Aineisto-opas on luotu aineiston versiosta 1.0 (10.8.2016).

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto
33014 Tampereen yliopisto

Asiakaspalvelu:
asiakaspalvelu.fsd@uta.fi
040 190 1442

Palveluportaali Aila:
<https://services.fsd.uta.fi/>

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto
<http://www.fsd.uta.fi/>

Lukijalle

Tämä aineisto-opas on osa Tietoarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa FSD3079. Oppaan alussa on tiedot aineiston sisällöstä, aineiston rakenteesta ja keruusta sekä luettelo julkaisuista, joissa aineistoa on käytetty. Opas sisältää myös aineiston keräämisessä käytetyt dokumentit, esimerkiksi mahdolliset haastattelukysymykset, kirjoitusohjeet, tutkimuskutsut, litterointiohjeet tai virikemateriaalit. Tekstiaineistoista mukana on usein lisäksi aineistonäyte, josta selviää esimerkiksi käytetty litterointitaso.

Liitteenä olevat aineistoon kuuluvat dokumentit on tarvittaessa anonymisoitu. Kaikki oppaan sisältämät aineiston keräämisessä käytetyt dokumentit toimitetaan asiakkaalle aineiston latauksen yhteydessä myös erillisinä tiedostoina

Aineistoon ja sen tekijöihin tulee viitata asianmukaisesti kaikissa julkaisuissa ja esityksissä, joissa aineistoa käytetään. Tietoarkiston antaman malliviittaustiedon voi merkitä lähdeluetteloon sellaisenaan tai sitä voi muokata julkaisun käytäntöjen mukaisesti. Malliviittaus:

Lamminmäki, Suvi (Helsingin yliopisto): Muistoja ja mielikuvia radioaktiivisuuden ilmiöistä 2015 [sähköinen tietoaineisto]. Versio 1.0 (2016-08-10). Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD3079>

Tietoarkistoon on lähetettävä viitetiedot kaikista julkaisuista, joissa käyttäjä hyödyntää aineistoa. Aineiston alkuperäiset tekijät ja tietoarkisto eivät ole vastuussa aineiston jatkokäytössä tuotetuista tuloksista ja tulkinnoista.

Sisältö

1	Aineiston kuvailu	1
1.1	Aineiston otsikot ja datan versio	1
1.2	Sisällön kuvaus	1
1.3	Aineiston rakenne ja keruu	2
1.4	Aineiston käyttö	3
A	Kirjoitusohje	5
B	Aineistonäyte	11

Luku 1

Aineiston kuvailu

1.1 Aineiston otsikot ja datan versio

Aineiston nimi: Muistoja ja mielikuvia radioaktiivisuuden ilmiöistä 2015

Aineiston nimi englanniksi: Memories and Mental Images of Phenomena Related to Radio-activity 2015

Aineisto-opas on luotu aineiston versiosta 1.0 (10.8.2016).

1.2 Sisällön kuvaus

Tekijät

Lamminmäki, Suvi (Helsingin yliopisto)

Aineiston tekijänoikeudet

Tietoarkiston ja aineiston luovuttajan tekemän sopimuksen mukaisesti.

Aineiston luovuttaja

Lamminmäki, Suvi (Helsingin yliopisto)

Aineisto luovutettu arkistoon

1.12.2015

Asiasanat

radioaktiivinen säteily; radioaktiivisuus; säteily; säteilyturvallisuus; uutisointi; ydinaseet; ydinenergia; ydinjätteet; ydinonnettomuudet; ydinturvallisuus; ydinvoimalat

Tieteenala / Aihealue

OKM:n tieteenalaluokitus: humanistiset tieteet; luonnontieteet; yhteiskuntatieteet

CESSDAn luokitus: energia- ja luonnonvarat; sosiaalinen käyttäytyminen ja asenteet; ympäristönsuojelu ja ympäristöongelmat

Sarjakuvaus

Tämä aineisto kuuluu sarjaan:

Aineistot, jotka eivät kuulu sarjaan

Yksittäiset aineistot, jotka eivät kuulu mihinkään sarjaan.

Sisällön kuvaus

Aineiston kaksikymmentä kirjoitusta kertovat radioaktiivisuuteen ja ydinturvallisuuteen liittyvistä henkilökohtaisista muistoista ja elämäkokemuksista. Kirjoituksissa pääsääntöisesti vastataan systemaattisesti kirjoitusohjeen kysymyksiin, joista ensimmäiset kartoittavat varhaisimpia muistoja radioaktiivisuuteen liittyvistä ilmiöistä ja ydinasekokeilujen uutisoinnista. Sitten tiedustellaan kokemuksia ydinvoima-alalta tai radioaktiivisten aineiden käytöstä ja mistä kirjoittaja on oppinut ydinfysiikasta ja säteilystä. Lopuksi tiedustellaan suhtautumista ydinturvallisuuteen ja siihen liittyvään uutisointiin sekä, onko kirjoittajalla muistoja Tšernobylin, Fukushima tai muiden ydinvoimaan liittyvien laitosten onnettomuuksista. Tekstin vapaamuotoisuus vaihtelee kirjoituksittain.

Kirjoituksissa on taustatiedot kirjoittajan nimimerkistä tai nimestä, asuinpaikasta, ammatista, iästä ja sukupuolesta.

1.3 Aineiston rakenne ja keruu

Maa: Suomi

Kohdealue: Suomi

Havainto/aineistoyksikkötyyppi: Henkilö, Teksti

Perusjoukko/otos: ihmiset, joilla oli muistoja tai kokemuksia radioaktiivisuudesta

Aineistonkeruun ajankohta: 21.1.2015 – 30.7.2015

Kerääjät: Lamminmäki, Suvi (Helsingin yliopisto)

Aineistonkeruun tekniikka: Oma kirjoitus tai päiväkirja: sähköpostilla saatu, Oma kirjoitus tai päiväkirja: paperimuotoinen kirjoitus

Keruväline tai -ohje: Aineistonkeruuohjeistus: kirjoitusohje

Aineiston ajallinen kattavuus: 2015

Tutkimuksen aikaulottuvuus: Poikkileikkausaineisto

Havainto/aineistoyksiköiden valinta: Ei-todennäköisyysotanta: itsestään muotoutunut näyte

Ei-todennäköisyysotanta: osallistuja-avusteinen poiminta

Kirjoituskutsua jaettiin sähköpostitse ja myös tuttavilla pyydettiin mukaan tutkimukseen. Vastaaajia pyydettiin jakamaan tutkimuskutsua eteenpäin.

Aineiston määrä: 20 kirjoitusta pdf-tiedostoina. Aineiston määrä on noin 60 A4-sivua.

1.4 Aineiston käyttö

Aineiston käytössä huomioitavaa

Tietoarkistoon ei arkistoitu kirjoituksia, joissa ei ollut lupaa arkistointiin.

Aineisto on anonymisoitu tutkijan toimesta.

Julkaisut

Ajantasainen julkaisuluettelo aineiston kuvailun yhteydessä osoitteessa

<https://services.fsd.uta.fi/catalogue/FSD3079>

Aineiston sijainti

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto

Käyttöoikeudet

Aineisto on käytettävissä (B) tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun.

Liite A

Kirjoitusohje

FSD3079 MUISTOJA JA MIELIKUVIA RADIOAKTIIVISUUDEN ILMIÖISTÄ 2015

FSD3079 MEMORIES AND MENTAL IMAGES OF PHENOMENA RELATED TO RADIOACTIVITY 2015

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Keruun informointilomake.

Asian ytimessä - muistoja, mielikuvia ja mielipiteitä radioaktiivisuuteen liittyvistä ilmiöistä.

Tämän keruun tarkoituksena on tallentaa ihmisten muistoja, mielikuvia ja mielipiteitä radioaktiivisuuteen liittyvistä ilmiöistä. Tällaisia ilmiöitä ovat esimerkiksi ydinvoima, ydinaseet, ympäristön radioaktiivisuus tai radioaktiivisten aineiden käyttö lääketieteessä.

Ohessa olevat kysymykset on tarkoitettu herättämään ajatuksia aiheesta. Voit hyödyntää niitä vastauksesi tukena tai kirjoittaa aiheesta vapaamuotoisesti. Vastausten pituudella ole ylä- tai alarajaa. **Osallistuminen on vapaaehtoista.** Antamiasi tietoja käsitellään henkilötietolain mukaisesti.

Käytän keruussa saamiani vastauksia kandidaatintutkielmani (Helsingin Yliopisto, Kansatieteen oppiaine) tekemiseen. Saamiani vastauksia käsittelen muistitiedon tutkimuksen ja asenteiden muodostumisen näkökulmista. Tutkielmani aiheesta valmistuu kevään 2015 aikana. Tutkielmaani varten toivon saavani vastauksesi mahdollisimman pian, mutta otan mielelläni kirjoituksesi vastaan vielä myöhemminkin kevään kuluessa.

Liitä kirjoitukseesi nimesi, asuinkuntasi, ikäsi ja ammattisi tai entinen ammattisi. Halutessasi voit lähettää kirjoituksesi nimimerkillä, mutta myös nimimerkillä kirjoittaessasi laita alkuun tiedot iästä, sukupuolesta, asuinkunnasta ja ammatista tai entisestä ammatista. Voit myös palauttaa kirjoituksesi omalla nimelläsi ja pyytää sen arkistointia nimettömänä. Kirjoituksista ei makseta palkkiota, eikä niitä palauteta takaisin kirjoittajille.

Tutkimustulosten yhteydessä kirjoituksista julkaistaan esimerkkiotteita. Julkaistavista otteista poistetaan tai muutetaan henkilönimet ja muut välittömän tunnistamisen mahdollistavat nimet (kuten koulut, työpaikat jne.) toisiksi. Julkaistavien otteiden yhteydessä mainitaan kirjoittajan sukupuoli, ikä, ammatti ja nimimerkki. Kirjoittajan oikeaa nimeä ei mainita, ellei kirjoittaja sitä edellytä.

Tutkimuksen valmistuttua kirjoitukset arkistoidaan Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon myöhempää tutkimus- opetus-, ja opiskelukäyttöä varten. Arkistoituja kirjoituksia tutkimusaineistonaan käyttäviltä edellytetään aineiston käyttöä koskeva kirjallinen käyttöehtositoumus. Mikäli et halua, että kirjoituksesi arkistoidaan tutkimuksen päätyttyä, kerro se selvästi heti kirjoituksesi alussa. Tällöin kirjoituksesi hävitetään yllä mainitun tutkimuksen valmistuttua. Ohessa liitteenä esite Yhteiskuntatieteellisestä tietoaarkistosta.

Mikäli sinulla on jotain kysyttävää tutkimukseen tai keruuseen liittyen, voit olla yhteydessä minuun puhelimitse tai sähköpostilla. Alla yhteystietoni.

Suvi Lamminmäki

[REDACTED]

[REDACTED] Helsinki

[REDACTED]

[REDACTED]

puh. [REDACTED]

Kiitokset mielenkiinnostasi ja osallistumisestasi!

Mahdollisia kirjoituksen aiheita.

Mitä tulee mieleesi sanoista säteily, radioaktiivisuus tai ydinturvallisuus?

Kerro muistojasi radioaktiivisuudesta, ydinturvallisuudesta, ydinaseista, ydinvoimasta, säteilystä tai muusta aihealueeseen liittyvästä.

Mitkä ovat varhaisimmat muistikuvasi radioaktiivisuuteen liittyvistä ilmiöistä?

Miten perheessäsi suhtauduttiin radioaktiivisuuteen liittyviin ilmiöihin?

Onko sinulla muistikuvia ydinasekokeiden uutisoinnista?

Onko sinulla itselläsi kokemuksia esimerkiksi ydinvoima-alalta tai radioaktiivisten aineiden käytöstä?

Mitä tiedät ydinvoimasta ja radioaktiivisuudesta? Kuinka hyvin koet tuntevasi aihealueen?

Mistä olet oppinut tietosi radioaktiivisuuteen liittyvistä ilmiöistä?

Kerrottiinko sinulle koulussa radioaktiivisuuteen ja ydinfysiikkaan liittyvistä ilmiöistä; esimerkiksi ydinvoimasta, luonnon radioaktiivisuudesta, radioaktiivisuuden lääketieteellisestä käytöstä tai ydinaseista?

Koetko ydinturvallisuuteen liittyvät kysymykset tärkeiksi? Millainen merkitys ydinturvallisuuteen liittyvillä kysymyksillä on elämässäsi?

Koetko ydinenergiaan liittyvät kysymykset tärkeiksi?

Mietitkö usein radioaktiivisuuteen tai ydinturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä?

Onko suhtautumisesi ydinturvallisuuteen muuttunut?

Kerro ajatuksiasi ydinvoimasta ja/tai siihen liittyvästä uutisoinnista.

Kerro ajatuksiasi suomalaisesta ydinvoimasta ja ydinvoima-alasta.

Millaisena näet ydinvoiman tulevaisuuden?

Kerro ajatuksiasi ja muistojasi Tšernobylin, Fukushimaan, tai muiden ydinvoimaan liittyvien laitosten onnettomuuksista sekä niihin liittyneestä uutisoinnista.

Nimi/nimimerkki _____

Alleviivaa kumpi on kyseessä; nimi vai nimimerkki.

Asuinkunta _____

Ikä _____

Ammatti _____

Sukupuoli _____

Miten tekstiisi tulee viitata tutkimusjulkaisuissa? Sama valinta pätee myös kirjoituksesi arkistointitapaan, mikäli sallit arkistoinnin. (Rastita haluamasi vaihtoehto.)

_____ Omalla nimellä

_____ Nimimerkillä tai nimettömänä

Annatteko luvan siihen, että keruuseen kirjoittamanne kirjoitus voidaan arkistoida Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon myöhempää tutkimus- opetus-, ja opiskelukäyttöä varten? (Rastita haluamasi vaihtoehto.)

_____ Kyllä / _____ Ei

Liite B

Aineistonäyte

FSD3079 MUISTOJA JA MIELIKUVIA RADIOAKTIIVISUUDEN ILMIÖISTÄ 2015

FSD3079 MEMORIES AND MENTAL IMAGES OF PHENOMENA RELATED TO RADIOACTIVITY 2015

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Mitä tulee mieleesi sanoista säteily, radioaktiivisuus tai ydinturvallisuus?

Säteily sanasta tulee mieleeni energia, aurinko ja röntgen. Säteily toisaalta kuulostaa vaarallisemmalta, kun siihen yhdistetään radioaktiivisuus. Ydinturvallisuudesta tulee mieleen, että se tulee olla kunnossa ennenkuin ydinvoimaa aletaan käyttää ja rakentaa. Siihen kuluu ydinvoimalarakennusten turvallisuus, ihmisten turvallisuus toisaalta myös radioaktiivisen jätteen hävittäminen.

Kerro muistojasi radioaktiivisuudesta, ydinturvallisuudesta, ydinaseista, ydinvoimasta, säteilystä tai muusta aihealueeseen liittyvästä. Mitkä ovat varhaisimmat muistikuvasi radioaktiivisuuteen liittyvistä ilmiöistä?

Olin noin 10- vuotias, kun kuulin radioaktiivisuudesta ensimmäisen kerran Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuuden tapahduttua. Lapselle siitä ajasta ei oikein avautunut muuta kuin kielto leikkiä vesilätäköissä ja marjojen ja sienien keruu oli kielletty epämääräiseksi ajaksi. Jotenkin tilanne ei tuntunut kovin pahalta eikä läheiseltä olihan tapaturma tapahtunut jossain Neuvostoliitossa. Mitään paniikkitunnelmia ei muistaakseni ollut lähipiirissäkään. Toisaalta kun Tšernobylin alueelta alettiin lähettää kuvia tuhosta ja uutisia vammautuneista ihmisistä niin kotiseudullanikin alettiin aprikoida jospa naapurin rouvan syöpä olikin seurausta siitä Tšernobylin ydinlaskeumasta, jonka arveltiin olleen voimakas kyseisellä alueella. Ydinaseista tietoa tuli koulussa, kun puhuttiin toisen maailmansodan lopputapahtumista.

Miten perheessäsi suhtauduttiin radioaktiivisuuteen liittyviin ilmiöihin?

Ehkä hiukan pelonsekaisesti, faktatietoa tuntui olevan vähän saatavilla. Toisaalta asennoiduttiin niin, ettei niille ilmiöille voi oikein mitään ja seuraukset ovat kauaskantoiset.

